

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА “В ПОДКРЕПА НА МАЙЧИНСТВОТО”

1. ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

Едно от ключовите направления в политиката за повишаване на заетостта включва прилагането на комплекс от мерки за насърчаване участието на жените на пазара на труда и намаляване на разликите в равнищата на безработица, заетост и заплащане между двата пола. В изпълнение на националните планове за заетост бяха разработени и се изпълняват проекти за повишаване на конкурентоспособността на жените на пазара на труда чрез включване в професионално обучение, обучение по предприемачество, създаване на възможности за заетост на безработни жени, ангажирани в отглеждането на малки деца, насърчаване на работодателите да наемат безработни лица – самотни родители с деца до 3-годишна възраст.

Въпреки предприетите действия все още са налице съществени разлики в заетостта между двата пола. По последни данни за 2007 г. коефициентът на заетост за мъжете (15-64 г.) е 66,8%, а за жените – 58,6 %. Една от основните причини за разликите в заетостта по пол се дължи на ангажирането на жените в по-голяма степен с отглеждането на деца и на затрудненията при съвместяването между семейния и професионалния живот.

Запазва се и тенденцията, наблюдавана на пазара на труда от 1999 г. на преобладаващ брой и дял на жените в структурата на безработните. Към 31.12.2007 г. съотношението между регистрираните безработни жени и мъже е 61%:39%. Младите жени до 29 години са 18,6% от безработните жени.

Националната програма “В подкрепа на майчинството” е израз на политиката за решителни действия за насърчаване участието на жените на пазара на труда и осигуряване на качествени грижи за отглеждането на малки деца на възраст до 3 години.

През последните години в резултат на положителните тенденции в икономическото развитие на страната нараства броят на родените деца. През 2006 г. по данни на Националния статистически институт живородените деца са 73 978. В сравнение с предходната година броят им се е увеличил с 2 903 деца. Коефициентът на раждаемост (брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението) е 9.6 ‰. Демографските процеси изискват предприемането на действия за развитие на услугите по отглеждане на деца, тъй като детските градини и ясли по региони са недостатъчни и се нуждаят от подобряване на качеството на услугите. Освен това пазарните цени на услугите за отглеждане на деца се оказват високи за повечето семейства.

2. ОСНОВНА ЦЕЛ

Насърчаване заетостта на жените и тяхното професионално развитие чрез осигуряване на грижи за техните деца от безработни лица, в рамките на периода на отпуск съгласно чл.164, ал.1 от Кодекса на труда и до навършването на 3-годишната възраст на детето.

3. НЕПОСРЕДСТВЕНИ ЦЕЛИ

3.1. Създаване на условия за плавен преход и връщане на работа на жените след ползване на отпуск поради бременност и раждане или осиновяване (чл. 163, ал.1 и ал.6 от Кодекса на труда);

3.2. Постигане на по-добър баланс между личния и професионалния живот;

3.3. Разкриване на нови работни места за отглеждане на малки деца;

3.4. Създаване на заетост за безработни лица, ангажирани в отглеждането на малки деца до 3-годишна възраст;

3.5. Предоставяне на качествени грижи за отглеждането на малки деца и насърчаване на положителните демографски тенденции.

4. ПРИНЦИПИ, НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

4.1. Законосъобразност – програмата е разработена на основание чл. 31, ал.1 от Закона за насърчаване на заетостта и в съответствие с чл. 4, ал.1, т. 1, чл. 53, ал. 4 и чл.54, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване.

4.2. Ресурсна осигуреност – програмата се финансира със средства от бюджета на държавното обществено осигуряване и бюджета за активна политика на МТСП.

4.3. Перспективност – програмата е съобразена с Интегрираните насоки за растеж и заетост на ЕС, които изискват предприемането на решителни действия за повишаване участието на жените на пазара на труда и намаляване на разликите в заетостта между двата пола, Стратегията по заетостта, Националната стратегия за демографско развитие на Република България.

4.4. Партньорство и сътрудничество между институциите при изпълнението на програмата на национално и регионално ниво.

5. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата се реализира на територията на цялата страна.

6. ОБЕКТ НА ПРОГРАМАТА

6.1. Безработни лица, регистрирани в дирекциите “Бюро по труда”.

6.2. Майки/осиновителки с право на отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст (по чл.164, ал. 1 от Кодекса на труда) и с право на обезщетение при отглеждане на малко дете (по чл. 53, ал. 1 или по чл.54, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване), както и самоосигуряващите се, осигурени за риска “майчинство”.

6.3. Работещи майки/осиновителки (с изключение на наетите по програми и мерки за заетост по реда на ЗНЗ), в рамките на периода след изтичане на отпуска по чл. 164, ал. 1 от Кодекса на труда, до навършване на 3-годишната възраст на детето.

6.4. Бащата/осиновителят в рамките на периода на отпуска за отглеждане на дете до 2-годишна възраст по чл.164, ал.1 от Кодекса на труда и до навършването на 3-годишната възраст на детето, когато майката/осиновителката е починала, лишена е от родителски права или упражняването на родителските права върху детето е предоставено на бащата/осиновителя.

7. РАБОТОДАТЕЛИ ПО ПРОГРАМАТА

Работодатели по програмата са дирекциите “Социално подпомагане” на територията на цялата страна.

8. РЕД И УСЛОВИЯ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

8.1. Майките/осиновителките, които желаят да се включат в програмата, подават писмени заявления в дирекциите “Социално подпомагане” по постоянен или настоящ адрес, когато е различен от постоянния. Към писменото заявление се прилага удостоверение за обстоятелството, че майката/осиновителката е с право на парично обезщетение за отглеждане на малко дете по чл. 53, ал. 1 или по чл. 54, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване.

8.2. Удостоверението следва да съдържа данни за: трите имена на майката/осиновителката и ЕГН /ЛНЧ/; постоянния или настоящия адрес; периода, за който е разрешен отпуск по чл. 164, ал. 1 от Кодекса на труда, обстоятелството дали лицето е с право на парично обезщетение по чл. 53, ал. 1 или по чл. 54, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване, както и считано от коя дата; трите имена и ЕГН /ЛНЧ/ на детето (децата); поредността на детето.

8.3. Удостоверението се издава от териториалните поделения на Националния осигурителен институт на майките/осиновителките, на които плащанията на паричните обезщетения по чл. 53, ал. 1 или по чл. 54, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване се извършват от териториалните поделения на Националния осигурителен институт.

8.4. Удостоверението за майките/осиновителките, заварени в отпуск за бременност и раждане по чл. 163 от Кодекса на труда или в отпуск за отглеждане на малко дете по чл.164, ал.1 от Кодекса на труда към 1 януари 2007 г. и в получаване на парично обезщетение по чл. 53, ал. 1 или по чл. 54, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване се издава, както следва:

8.4.1. от осигурителите - за наетите от тях лица; от едноличните търговци, които имат наети на работа лица - за тях и за наетите от тях лица; от търговските дружества - за собствениците и съдружниците в тях;

8.4.2. от териториалните поделения на Националния осигурителен институт - за самоосигуряващите се лица, заварени към 1 януари 2007 г. в получаване на

обезщетение при бременност и раждане или за отглеждане на малко дете по чл. 53, ал.1 или по чл. 54, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване, на които осигурителните плащания или заверката на платежните искания за тегленето им се извършват от териториалните поделения на Националния осигурителен институт (за лицата, регистрирани като упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност, за земеделските производители и тютюнопроизводителите и за едноличните търговци, които нямат наети на работа лица);

8.4.3. от осигурителните каси - за членовете на осигурителните каси.

8.5. В рамките на периода след изтичане на отпуска по чл. 164, ал. 1 от Кодекса на труда, до навършване на 3-годишната възраст на детето, майките/осиновителките, които желаят да се включат в програмата, прилагат към писменото заявление служебна бележка от работодателя или друг документ удостоверяващ трудовия/осигурителния статус, както и копие от акта за раждане на детето (децата).

8.6. Дирекциите “Социално подпомагане” изпращат предложения-заявки за разкриване на свободни работни места по програмата до съответните дирекции “Бюро по труда”.

8.7. Дирекциите “Бюро по труда” удовлетворяват предложенията-заявки по реда на постъпването им, в рамките на финансовия ресурс за реализация на програмата за съответната година.

8.8. Дирекциите “Бюро по труда” извършват първоначален подбор и организират провеждането на интервю на избраните безработни лица с майката/осиновителката. Насочването на безработните лица за наемане по трудово правоотношение на разкритите работни места се извършва в съответствие с избора на майката/осиновителката.

8.9. Безработните лица, които желаят да участват в програмата, задължително представят в дирекциите “Бюро по труда” удостоверение от съответния психодиспансер, че не страдат от психически заболявания.

8.10. Майката/осиновителката има право сама да избере безработното лице, независимо от спецификата на образованието и професионалния му опит.

8.11. Наличието на родствена или съпругеска връзка между майката/осиновителката и безработното лице не е пречка за участие в програмата.

8.12. Наетите по програмата лица полагат грижи за отглеждането на малките деца в съответствие с разработена и утвърдена от работодателя длъжностна характеристика.

8.13. Препоръчително е наетите по програмата лица да ползват основния си платен годишен отпуск през времето, когато майката/осиновителката ползва платения си годишен отпуск.

8.14. Майки/осиновителки, включени в програмата в рамките на периода след изтичане на отпуска по чл. 164, ал.1 от Кодекса на труда до навършване на 3-годишната възраст на детето представят ежемесечно в Дирекция “Социално подпомагане” (до 5-о число на месеца) декларация за статуса си на заети лица.

8.15. Бащата/осиновителят се включва в програмата при горепосочените ред и условия, когато майката/осиновителката е починала, лишена е от родителски права или упражняването на родителски права върху детето е предоставено на бащата/осиновителя.

8.16. Не се допуска едновременно осигуряването на грижи за малко дете от безработно лице по програмата и ползването от родителите на правото на неплатен отпуск за отглеждане на дете до 8-годишна възраст по чл. 167а от Кодекса на труда.

8.17. Обменът на информация между Националния осигурителен институт и Агенцията за социално подпомагане във връзка с осигурителния статус на майките/осиновителките, сключените трудови договори и актовете за прекратяване на трудовите договори по програмата, се урежда със Споразумение между двете страни.

9. ИНСТИТУЦИИ, АНГАЖИРАНИ В РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ПРОГРАМАТА

9.1. Министерство на труда и социалната политика

9.1.1. Министърът на труда и социалната политика утвърждава програмата на основание чл. 31, ал. 4 от Закона за насърчване на заетостта. При необходимост издава заповед за промени в програмата.

9.1.2. Извършва обща координация и контрол по изпълнението на програмата.

9.1.3. Осигурява необходимите средства от бюджета за активна политика и от целевите трансфери от фонд “Общо заболяване и майчинство” за реализация на програмата в съответствие с Националния план за действие по заетостта за съответната година.

9.1.4. Авансово финансира реализацията на програмата от бюджета за активна политика на пазара на труда.

9.2. Национален осигурителен институт

9.2.1. За всяко действително наето лице по програмата, от фонд “Общо заболяване и майчинство” превежда като трансфер по бюджета на Министерството на труда и социалната политика до 10-о число на месеца, следващ съответното тримесечие, необходимите средства в размер на паричното обезщетение за

отглеждане на малко дете, определено по реда на чл. 53 от Кодекса за социално осигуряване.

9.2.2. Съдейства за реализация на програмата.

9.2.3. Оказва методическо ръководство на териториалните си подразделения по изготвянето на удостоверенията за осигурителния статус на майките/осиновителките, които желаят да се включат в програмата.

9.2.4. Участва в електронния обмен на информация с Агенцията за социално подпомагане.

9.2.5. В случаите по чл. 53, ал. 4 и чл. 54, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване, когато за детето се полагат грижи от безработно лице, включено в програмата “В подкрепа на майчинството” прекратява изплащането на парични обезщетения.

9.3. Териториални подразделения на Националния осигурителен институт

9.3.1. Издават удостоверения за обстоятелството, че майката/осиновителката е с право на обезщетение за отглеждане на малко дете по чл. 53, ал. 1 или по чл. 54, ал.1 от Кодекса за социално осигуряване, както следва:

9.3.1.1. на осигурените лица, на които плащанията на паричните обезщетения по чл.53, ал. 1 или по чл. 54, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване се извършват от териториалните подразделения на Националния осигурителен институт;

9.3.1.2. на самоосигуряващите се лица, заварени към 1 януари 2007 г. в получаване на обезщетение за бременност и раждане или за отглеждане на малко дете по чл. 53, ал. 1 или по чл. 54, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване, на които осигурителните плащания или заверката на платежните искания за тегленето им се извършват от териториалните подразделения на Националния осигурителен институт (за лицата, регистрирани като упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност, за земеделските производители и тютюнопроизводителите и за едноличните търговци, които нямат наети на работа лица).

9.4. Агенция по заетостта

9.4.1. Осигурява методическо ръководство, координация и организация за изпълнението на програмата.

9.4.2. Разпределя необходимите средства и авансово финансира реализацията на програмата.

9.4.3. Ежемесечно обобщава постъпилата от дирекциите “Регионална служба по заетостта” информация за одобрената за субсидиране сума от държавния бюджет по сключените договори с работодателите и я изпраща в Агенцията за социално подпомагане.

9.4.4. Изпълнителният директор на Агенцията по заетостта дава указания за реализацията на програмата, които при необходимост съгласува с управителя на Националния осигурителен институт и изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

9.4.5. Осъществява непрекъснат контрол по изпълнението на програмата.

9.4.6. Осигурява информация за реализацията на програмата.

9.5. Дирекции “Регионална служба по заетостта”

9.5.1. Популяризират програмата на регионално ниво.

9.5.2. Оказват методическа помощ и съдействие на дирекциите ”Бюро по труда” при изпълнение на програмата.

9.5.3. Ежемесечно събират и обобщават информацията от дирекциите “Бюро по труда” за одобрената за субсидиране сума от държавния бюджет по сключените договори с работодателите и я изпращат в Агенцията по заетостта.

9.5.4. Координират връзките между участниците в програмата на регионално равнище.

9.5.5. Организируют реализирането, контрола и наблюдението на резултатите на регионално равнище.

9.5.6. Предоставят информация в Агенцията по заетостта за изпълнението на програмата.

9.6. Дирекции “Бюро по труда”

9.6.1. Популяризират програмата на местно ниво.

9.6.2. Информират и консултират безработните лица относно условията за участие в програмата.

9.6.3. Извършват подбор на безработните лица, които да участват в програмата.

9.6.4. Организируют провеждането на интервю на подбраните безработни лица с майката/осиновителката.

9.6.5. Насочват одобрените безработни лица към работодателя с препоръчителни писма, като към тях прилагат представените в дирекциите “Бюро по труда” удостоверения от психодиспансер.

9.6.6. Заявяват потребностите от средства, необходими за изпълнение на програмата в дирекциите “Регионална служба по заетостта”.

9.6.7. Сключват договори за съвместна дейност с работодателите по програмата за предоставяне на средства за наетите лица.

9.6.8. Ежемесечно уведомяват писмено дирекциите “Социално подпомагане” и дирекциите “Регионална служба по заетостта” за одобрената за субсидиране сума от държавния бюджет по сключените договори с работодателите.

9.6.9. Оказват съдействие на контролните органи за извършване на проверки по изпълнението на програмата.

9.7. Агенция за социално подпомагане

9.7.1. Оказва методическо ръководство, координира и организира дейността на дирекциите “Социално подпомагане” при изпълнението на програмата.

9.7.2. Участва в електронния обмен на информация с Националния осигурителен институт.

9.7.3. Изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане дава указания за реализацията на програмата, които при необходимост съгласува с управителя на Националния осигурителен институт и изпълнителния директор на Агенцията по заетостта.

9.8. Регионални дирекции “Социално подпомагане”

9.8.1. Оказват методическа помощ и координират дейността по изпълнение на програмата от дирекциите “Социално подпомагане”.

9.8.2. Предоставят на Агенцията за социално подпомагане обобщена информация за изпълнението на програмата.

9.9. Дирекции “Социално подпомагане”

9.9.1. Популяризират програмата на местно ниво.

9.9.2. Определят майките/осиновителки за включване по програмата.

9.9.3. Правят писмени предложения – заявки за разкриване на свободни работни места по програмата пред съответните дирекции “Бюро по труда”.

9.9.4. Провеждат инструктаж на безработните лица за прилагане на стандартите за предоставяне на грижи за малки деца (*Приложение 1*).

9.9.5. Сключват договори за съвместна дейност с дирекциите “Бюро по труда” за предоставяне на средства по програмата.

9.9.6. Сключват индивидуални трудови договори с безработните лица в съответствие с разпоредбите на Кодекса на труда.

9.9.7. Изплащат трудовите възнаграждения на наетите по програмата лица и ги осигуряват в съответствие с разпоредбите на Кодекса за социално осигуряване и Закона за здравното осигуряване.

9.9.8. Осъществяват непрекъснат контрол по изпълнението на програмата.

9.10. Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда”

Осъществява системен контрол във връзка с реализацията на програмата и информира прилагащите институции за резултатите от контролната дейност.

9.11. Комисии по заетостта към областните съвети за регионално развитие

Осъществяват наблюдение и контрол при изпълнението на програмата.

9.12. Съвети за сътрудничество към дирекциите “Бюро по труда”

Извършват наблюдение и контрол при изпълнението на програмата.

10. ФИНАНСИРАНЕ

10.1. Реализацията на програмата се финансира със средства от бюджета на държавното обществено осигуряване и бюджета за активна политика на МТСП съгласно Националния план за действие по заетостта за съответната година (*Приложение 2*).

10.2. Министерството на труда и социалната политика авансово финансира реализацията на програмата от бюджета за активна политика.

10.3. За всяко наето на работа лице се предоставят средства за:

10.3.1. Трудово възнаграждение в размер, определен с Националния план за действие по заетостта за съответната година (през 2008 г. - 220 лв. за безработно лице, което полага грижи за едно дете и 300 лв. за безработно лице, което полага грижи за близнаци).

10.3.2. Допълнителни възнаграждения по минимални размери, установени в Кодекса на труда и в нормативните актове по прилагането му върху средствата по т.10.3.1.

10.3.3. Възнаграждения за основен платен годишен отпуск по чл. 155 от Кодекса на труда.

10.3.4. Възнаграждение по чл. 40, ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване.

10.3.5. Дължимите вноски за сметка на работодателя за фондовете на ДОО: „Общо заболяване и майчинство”, „Трудова злополука и професионална болест”, „Пенсии”, за фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и за Националната здравно-осигурителна каса, като същите се начисляват съгласно чл. 6, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване върху сумата от средствата по т.т. 10.3.1, 10.3.2, 10.3.3 и 10.3.4., но върху не по-малко от съответния минимален осигурителен доход по чл. 6, ал. 2, т. 3 от Кодекса за социално осигуряване.

Средствата се предоставят за всяко наето по програмата лице за времето, през което е било на работа, за действително отработеното време, до навършване на 3-годишната възраст на детето.

10.4. Разпределението на средствата по източници на финансиране е, както следва:

А. От бюджета на държавното обществено осигуряване:

за всяко действително наето лице по програмата се превеждат като трансфер по бюджета на Министерството на труда и социалната политика, до 10-то число на месеца, следващ съответното тримесечие, необходимите средства в размер на паричното обезщетение за отглеждане на малко дете, определено по реда на чл. 53 от КСО – 220 лв. за 2008 г.;

средствата са предназначени за трудово възнаграждение, за възнаграждения за основен платен годишен отпуск по чл. 155 от Кодекса на труда и за възнаграждение по чл.40, ал.4 от КСО, в рамките на периода, за който се разрешава отпуск съгласно чл. 164, ал. 1 от Кодекса на труда.

Б. От бюджета за активна политика на Министерството на труда и социалната политика:

- средства за съфинансиране на трудовото възнаграждение на наетото лице, което полага грижи за близнаци - в рамките на периода, за който майката/осиновителката има право на отпуск за отглеждане на малко дете, съгласно чл. 164, ал. 1 от Кодекса на труда;

- средства за разходите по т. т. 10.3.1, 10.3.3, 10.3.4 - при отглеждането на детето от наето по програмата лице, в периода след изтичане на отпуска за отглеждане на малко дете по чл. 164, ал.1 от Кодекса на труда, до навършване на 3-годишна възраст на детето, т.е. когато майката/осиновителката не получава парично обезщетение по чл. 53, ал. 1 или по чл. 54, ал. 1 от КСО за отглеждане на малко дете;

- средства за разходите по т.т. 10.3.2. и 10.3.5. – за целия период на заетост на наетите лица по програмата.

Работодателите осигуряват средства за обезпечаване на всички задължителни плащания по Кодекса на труда, които не се поемат от държавния бюджет и осигуровките върху тях.

11. ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПРОГРАМАТА

Националната програма “В подкрепа на майчинството” е със срок на действие до края на 2011 г.

12. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В резултат от реализацията на програмата през 2008 г. се очаква:

12.1. Създаване на условия за връщане на работа и насърчаване на професионалното развитие на 1257 майки на малки деца;

12.2. Осигуряване на заетост на 1257 безработни лица, ангажирани в отглеждането на малки деца.

13. МОНИТОРИНГ НА ПРОГРАМАТА

В хода на реализацията на програмата, съгласно описаните функции на участниците ще се осъществява:

13.1. Системна отчетност на изпълнението на програмата по отношение на изразходването на средства и на резултатите от реализацията;

13.2. Текущо проследяване на определени основни индикатори за ефективността на програмата.

Обратна връзка – информацията от отчетите се използва от участващите институции в програмата за корекции в механизма и обхвата с цел постигане на максимална ефективност.